

Introducció

Part II

8. *El Diccionari institucional acadèmic*

He destacat que aquest DICCIONARI és per a tots els catalanoparlants, sigui quin sigui llur territori. I n'he adduït les raons, que se sustenten en el caràcter de l'Institut d'Estudis Catalans en general i en el de la Secció Filològica en particular, que és avalat pel Reial decret 3118/1976, de 26 de novembre, el qual els confia l'àmbit d'actuació en totes les terres de llengua i cultura catalanes. Però s'entendria la realitat a l'inrevés si hom arribés a la conclusió que és a partir d'aquest Reial decret que l'Institut d'Estudis Catalans i la Secció Filològica decideix projectar-se arreu del domini lingüístic del català. No. La voluntat i la necessitat d'ésser l'acadèmia de la llengua catalana són constitutives dels interessos amb què es fundà l'Institut l'any 1907 i la Secció Filològica el 1911, els quals se sintetitzen en els estatuts vigents, en què a l'article 2, que en delimita l'espai d'intervenció, es diu explícitament: «L'àmbit d'actuació de l'Institut d'Estudis Catalans s'estén a les terres de llengua i cultura catalanes.» Així, doncs, el Reial decret no estableix de bell nou aquestes atribucions, sinó que es fa ressò dels objectius fundacionals i, sobretot, de la tradició que s'ha basat tostemps en la voluntat reeixida d'esdevenir la reunió de científics i estudiosos de totes les terres de llengua catalana, i fins i tot d'especialistes internacionals que es dediquen a la recerca en qüestions que afecten l'idioma, la cultura, la ciència catalans.

En aquest darrer apartat de la «Introducció» vull remarcar un altre tret del DICCIONARI, que corrobora i aferma encara més el caràcter general per a la comunitat catalanoparlant que acabo d'esmentar: el d'obra institucional i col·lectiva. Aquesta és una peculiaritat que es pot defensar amb més seguretat quan ja n'ha aparegut la primera edició, perquè hom ha pogut verificar que ha merescut els comentaris procedents de tot el domini lingüístic. És una confirmació que no ha sorprès ningú, però que en qualsevol cas convé rellevar. Igual que el *Diccionari general de la llengua catalana* de Pompeu Fabra, que féu propi l'Institut d'Estudis Catalans, ha estat sense discussió la referència normativa lexicogràfica de tothom, el DICCIONARI DE LA LLENGUA CATALANA ha estat rebut com la continuació d'aquell i, doncs, s'ha assumit com el diccionari acadèmic. No ha sobtat, perquè és una obra col·lectiva, en què han participat investigadors de tots els territoris de la llengua catalana: la Catalunya del Nord, l'Estat d'Andorra, la Franja de Ponent, el Principat de Catalunya, les Illes Balears, el País Valencià i l'Alguer s'hi reflecteixen inconfusiblement. L'Institut d'Estudis Catalans i la Secció Filològica no han fet sinó continuar i envigorir l'obra des de la cooperació i el consens.

Valgui aquest preàmbul per a expressar, en nom de la Secció Filològica, l'agraïment a tots els qui han contribuït a l'elaboració de la segona edició. A la societat catalanoparlant de totes les contrades, que ha sentit la noble responsabilitat de fer notar allò que li ha semblat que convenia que fos modificat mitjançant les propostes de tota índole; un cop més ha demostrat fins a quin punt valora la llengua pròpia i ha fet palès ensems que, malgrat les adversitats a què està sotmesa, compta, com sempre, amb la millor defensa possible: la del poble que se'n val. A totes les persones que han estat expressament consultades sobre aspectes diversos, gràcies a les quals ha resultat més fàcil i segur avançar en l'actualització i el millorament del DICCIONARI; sense cap excepció, tothom ha respost amb tant de rigor com generositat. A tots els membres de l'Institut d'Estudis Catalans que, des de cadascuna de les cinc seccions, han treballat amb el convenciment de l'obligació institucional envers una obra eminentment acadèmica; llur col·laboració ha estat especialment enriquidora en tot allò que fa referència a les especialitats científiques, humanes i socials, des de la Secció Històrico-Arqueològica, la Secció de Ciències Biològiques, la Secció de Ciències i Tecnologia, la Secció Filològica i la Secció de Filosofia i Ciències Socials. Que se'm permeti, tanmateix, de fer un esment particular a la Secció Filològica, que tinc l'honor de presidir i en nom de la qual escric aquestes paraules, i a les seves oficines i comissions de treball; tots els membres llurs han esmerçat esforços sense escatimar-ne cap, donant prioritat al projecte d'aquesta segona edició: cadascun en el compromís de seguir i valorar els treballs lexicogràfics que se li lliuraven regularment i en el de llegir-se enterament el DICCIONARI, una vegada enllestida la feina principal de la segona edició; l'Oficina d'Onomàstica, l'Oficina de Gramàtica, la Comissió de l'Estàndard del Lèxic, la Comissió de l'Estàndard de la Sintaxi, la Comissió de Gramàtica, encara que tenen llurs comeses específiques, han atès en primer lloc les qüestions referides al DICCIONARI, amb un sentit de solidaritat exemplar; la Comissió de Lexicografia, presidida per Carles Miralles i Solà,

i constituïda per Joan Bastardas, Jaume Cabré, M. Teresa Cabré, Albert Jané, Joaquim Mallafrè, Josep Martines, Joaquim Rafel i Joan Veny, amb la col·laboració especial de Carolina Santamaria, ha treballat incessantment en la tasca àrdua i complexa de preparar oportunament els informes que havia de sotmetre a discussió i aprovació del Ple de la Secció Filològica sobre l'addició, la supressió o la modificació de les accepcions i les subaccepcions en la segona edició; les Oficines Lexicogràfiques, dirigides per M. Teresa Cabré i Castellví fins a l'any 1998 i per Joaquim Rafel i Fontanals des de 1999, hi han estat, lògicament, molt lligades; tots els qui les componen: Maria Bozzo, Olga Fullana, Pere Montalat, Carolina Santamaria i un bon nombre de persones dedicades específicament a aquesta obra, han contribuït decisivament que la segona edició del **DICCIONARI DE LA LLENGUA CATALANA** fos una realitat sòlida, talment com feren per a la primera, sumant a llur capacitat tècnica un tarannà humà sense el qual les obres no tiren endavant adequadament; i, finalment, a qui n'és el director actual, Joaquim Rafel i Fontanals, qui ha dedicat bona part de les hores del seu treball científic al **DICCIONARI** durant més de deu anys, amb la racionalitat, el rigor, la precisió i la paciència que són imprescindibles en una comesa d'aquestes dimensions.

El lector torna novament a tenir la paraula. Té a les mans una obra l'elaboració de la qual ha fet possible que sigui compacta i plural alhora; compacta en la unitat principal que ha de caracteritzar la llengua catalana i en la coherència interna que ha de tenir un corpus lexicogràfic com aquest; plural perquè hom hi ha tingut escrupolosament en compte, no solament la variació lingüística, sinó també les opinions més diverses de tots els qui directament o indirectament hi han volgut contribuir.

Des d'ara mateix la Secció Filològica és oberta, com ho ha estat sempre, a les observacions que hom hi farà per tal de millorar encara aquesta segona edició.